

Svínoy og sjógvu

Hugleiðingar um útróður, skipsfiskiskap, familjubond og bygðarlív, sum Jóannes Hansen, ið hevur nógv ættarbond út hagar, hevði á útoyggjastevnuni, sum síðsta leygardag var í Svínoy

Myndir: Jens Kristian Vang

Sum tú líkist nógv mammu tíni! Tað var heilsan og móttøkan, og tú kendi teg harvið hava vunnið orduligt innpass í hetta samfelagið. Soleiðis minnst eg móttøkuna í handlinum hjá Mikkjali.

Ferðin av Eiðinum og heim var sum at ganga í skráðgongu. Fríðrikur, Dánjal Jákup, By og Sofus á Dalinum fóru okkum út við Másanum, og so fóru vit heimeftir til gongu. Onkur, sum ikki var so væl fyri, fekk forrættin at sita í bilinum, sum Jutt koyrði. Øll bygðini fylgdi við í, hvør kom og hvør fór avstað. Hetta var jú størsta hendingin á degnum og mest sum einasta sambandið við umheimin.

Telefonin

Tað bar til at tosa í telefon, men tað var ikki sum at siga tað. Ein linja var úr Klaksvík og eystur um Múlan, og Berta og John royndu at gera sítt besta fyri at svínoyingar skuldu eiga sín part í henni. Tað var í kapping við fugloyingar, sundafólk og viðoyingar, og um eitt nú onkur orðaríkur sundamaður rættuliga foldaði seg út í telefonini, so tók tað sína tíð. Tí ráddi um at vera klárur, tá ið sambandið var har. Berta ella Marin Katrina, Kerstin, Malan, Pól Sivar ella Mikkjali runnu við telefonboðum, og konur við fyrriklæði uppfyri seg fóru stunandi fyri at tosa, kanska við mannin, sum leingi hevði sitið inni á telefonstøðini í Klaksvík og bíðað.

Um tað ikki eydnaðist at fáa samband í fyrstu atløgu, so var bíðað í køkinum hjá Bertu, har tað dag og dagliga sótu nógv fólk, meðan húsfolk ið livdi sítt lív.

Kend andlit

Gongdin heim av Eiðinum hevði sína mannagongd. Tað varð heilsað upp á tey uttanfyri hjá Símun hjá Jensi og Ingrid ommusystir, sum búði á Geilalið, har Nikolina og Poul, skyldmaðurin, seinni fluttu norður, og har Oddbjørg nú hevur handil, og mamma heilsaði upp á Ingu skyldkonuna og Jens systkinabarnið, nikkaði til Elisabeth uppi í Húsi ella pjúsi, sum tey siga í Svínoy, og tey á Geilini og í Lágð, áðrenn hon hugdi inn á gólv ið hjá Jóhannu abbasystir og Fridu, sum búðu í húsunum hjá Anniku og Heina, og so fóru vit oman í Heimistovu, har fyrimyndarliga Irena tók ímóti, eftir at Gina gumma uppi á Fløtti hevði fingið eina heilsu á vegnum.

Jóannes Hansen helt røðu á Útoyggjastevnuni í Svínoy seinasta leygardag

Tey vóru altíð nógv fólk í Heimistovu. Nú ertómt! Fyri trimum árum síðani prátaðu Øssur Hovland og eg ein góðveðursdag umborð á Smyrli um stóru broytingarnar í Svínoy. Tá helt Øssur fyri, at í hoyggingini vóru so nógv fólk í Heimistovu, tá ið hann var smádrongur, at tað var lítið meiri enn ein klúkur í part til hoyggingarkonurnar!

Dagliga varð leitað út í handilin hjá Mikkjali, og tá var tað, at Petra skyldkonan so fyrndarblíð tók ímóti, og staðfesti, hvussu familjubondini hingu saman, meðan hon og Símun seldu petroleum, ríkur, mjøl og sukur og sodavatn. Talan var um glasfløskur við jarnproppi. Vit boraðu hol í proppin fyri at innihaldið skuldi kennast drúgvart, og so gjørdist tað ikki við, um eitt sindur av tundra fylgdi við í munnin.

Kring knøttin

Í gjár vóru tað 200 ár síðani, at Napoleon Bonaparta leyp á Russland. Tað mundi taka sína tíð, áðrenn tey tíðindini rukku til Føroyar og Svínoyar.

Tað er nógv broytt. Nú situr Sunnva Asano ella Sunnva á Geilini yviri í Japan og fylgir við í, hvussu svínoyingar hava fyrireikað seg til útoyggjastevnuna. Eg samskipti við hana í morgun. Hon býr í Tokyo, men hon segði, at í dag hevði hon nógv heldur vilja verið í Svínoy!

Anna Jórún systkinabarnið – dóttir Fríðgerð mostur og Heina - Malla hjá Bjarna hjá Mallu og Edvardi, Óli á Geilini, sonur Elmu og Esbern, sum bæði fóru alt ov tíðliga, Katrin Sloan Nielsen, Pól Sivar hjá Bertu, Marius á Geilini og Eyðun Jacobsen og onnur hava brúkt nógv

tíð og sýnt stórt hugflog í at leggja til rættis, og myndirnar á facebook hesar seinastu vikurnar hava boðað frá, at her hevur verið futtur í.

Tey hava fingið so mong onnur upp í vindingin, so vit og Sunnva í Japan og Marita í Australien og so mong onnur kring landið og allan knøttin hava gleitt okkum til dagin í dag, og í dag hava verið eygnavitni til hesa stórvingnu stevnu. Ikki minst bátaframsýningina her í fjøruni, sum Bjarni og Ólavur greiddu so væl frá í dag.

Bátarnir stóran týðning

Framsýningin flytir okkum aftur til tað, sum var fyrsta grundarlagið undir stóra fólkavøkstrinum, sum var í føroyska samfelagnum og ikki minst í Svínoy í 1800 talinum og fram til 2. heimsbardaga, tá ið

alt broyttist, og fólkatalið í Svínoy tók at minka. Her vóru 52 fólk í 12 húsum í 1801, og fólkatalið toppaði dygst undan krígunum, tá ið tað vóru 214 fólk í 45 húsum.

Fríðgerð mostir, mamma Hera og Annu Jórún, plagdi – tey síðstu árin hon livdi - um kvöldarnar at telja, hvussu nógv fólk vóru í bygðini, og tað var so ofta, at hon ikki kom til fleiri enn tíggu – kanska trý uttanfyri ánnu og sjei heimanfyri!

Grundarlagið undir vøkstrinum var fyrst og fremst útróðurin við opnum bátum. Svínoy lá mitt í fiskinum, og at bátsbandið varð loyst, at ognarleys kundu giftast uttan at lúka treytir um at eiga jarðarognir, og at tað bar til at sleppa av við fiskin – fyrst til úthandilin hjá kongaliga handlinum í Klaksvík og frá 1856 til frihandlarnar, sum eisini høvdu úthandlar í Svínoy - bar nýggjar tíðir og nýggjar møguleikar við sær.

Tað var gott at búgva í Svínoy. Um várarnar komu menn aðra staðni frá higar at rógva út – eitt nú av Skálafjørðinum, og tey eru mong, sum í ættsøgu síni í Svínoy kunnu vísa á, at forfedrar teirra fluttu aðra staðni frá og út higar.

Tilflytararnir

Ein oldurabbi mín, Daniel, kom úr Leirvík. Hann tænti í Yvirstovu og gjørdist ein av ættfedrunum til Heimistovufólkini. Ein langabbi mín, Símun Júst, kom av Húsum og út higar at hava handil fyri teir á Stongunum. Hann gjørdist svínoyingur, og nú eigur ein abbasonurin, Bjarni hjá Edvardi, húsini úti í Váli.

Ein annar langabbi mín, Jósup, var bara sjei ára gamal, tá ið hann kom úr Køk í Havn og norður til tey Har Heimi at vera. Samstundis kom ein langomma mín, Anna Katrina úr Keldhúsinum í Hattarvík í sama hús at vera. Hon var móðirloysingur. Eg sigi hetta fyri at vísa, hvussu tilflyttarar vóru við til at menna bygðina.

Jósup var tvey ár eldri enn Anna Katrina. Tey bæði vóru ung, tá ið tey giftust og búsettust úti á Bø. Útgangsstøðið var einki at reypa av. Tað verður sagt um Jósup, at hann átti eina framúr góða sangrødd og einki annað. Men tey lívbjargaðu sær og børnunum. Hann var útróðrarmaður og so hevði tað stóran týðning, at hann fekk gerðið innlagt og har kundi velta epli og fáa fóður til kúnna.